

(No. 5.)

Besluit van Commissarissen Generaal over Nederlandsch Indië, van den 4den Januarij 1819, no. 1, waarbij, met referte aan het besluit van den 9den Maart 1818, no. 1, (Staatsblad no. 14) provisionele bepalingen nopens den aanslag en invordering der landrenten worden vastgesteld.

In aanmerking genomen zijnde, dat de bepalingen, voorkomende bij besluit van den 9den Maart 1818, no. 1, alleenlijk voor het gemelde jaar 1818 van kracht zijn geweest; dat als nu voor den vervolge vaste bepalingen behooren te worden gemaakt; dat intusschen nog niet is verkregen die algeheele kennis van de uitgestrektheid, gesteldheid en vruchtbaarheid der velden, als vereischt wordt tot het daarstellen van vaste en onherroepelijke regelen; dat echter eenige bepalingen moeten worden gemaakt, welke tot zoo lange werken kunnen, als die meer volmaakte kennis verkregen is;

Zoo is goedgevonden en verstaan: vast te stellen, zoo als vastgesteld worden bij deze, de volgende bepalingen.

1°. De aanslag der landrenten, over den jare 1819 en volgende jaren, zal, immers zoo lang de landen niet, behoorlijk gemeten, geclassificeerd en gewaardeerd zullen zijn, dessa'sgewijze worden gedaan.

2°. De aanslag zal geschieden voor een jaar, gerekend van den eersten Januarij tot den laatsten December, beide ingesloten.

3°. Omtrent de bepaling van het bedrag van den aanslag zal, met de hoofden en oudsten van elke dessa, eene overeenkomst worden getroffen.

4°. Bij deze overeenkomst zal moeten worden in acht genomen de aanslag en het zuivere bedrag van vorige jaren, en de vergelijking daarvan met de omstandigheden van iedere dessa, en de vermoedelijke gesteldheid van het gewas; alles met de meeste billijkheid en met vermijding van bezwaar voor de ingezetenen.

5°. De voorschreven aanslag zal, telken jare, geschieden, wanneer het te veld staande gewas tot zoodanigen trap van rijpheid is gevorderd, dat daarop met eenige zekerheid de vooruitzigten op den oogst kunnen worden gegrond; zullende de Hoofdinspecteur der financiën den tijd, waarop de aan-

slag zal moeten begonnen en volbragt zijn, met overleg van de Residenten, nader regelen.

6°. Ten einde door voormelde bepalingen aan de inning der landrenten geen nadeel worde toegebracht, zullen de ingezetenen, welke landen in bezit hebben, verplicht zijn, om tot zoo lang de eindelijke regeling van den aanslag voor het loopende dienstjaar zal zijn volbragt, ten minste een vijfde van het bedrag van den laatst voorgaanden aanslag, in mindering van den nieuwen, op te brengen.

7°. Van de alzoo in billijkheid geregelde en onderling overeengekomen bepaling van den aanslag, zal geene remissie worden verleend, dan in zeer buitengewone gevallen van groot misgewas; in welke gevallen de hoofden der dessa's zoo tijdig dit misgewas moeten opgeven, dat naar de gesteldheid van hetzelfde onderzoek kunne worden gedaan, gedurende het gewas nog op het veld staat; terwijl, bij verzuim van deze tijdige aangifte, geene remissiën zullen worden verleend.

8°. Tot zoo lang de aanslag dessa'sgewijze zal geschieden, zullen ook de misgewassen over de geheele dessa's worden opgenomen en berekend, en dienvolgens ook de remissiën niet hoofdelijk, maar dessa'sgewijze worden toegestaan.

9°. De Residenten zullen, met overleg van den Hoofd-inspecteur van financiën en na ingewonnen consideratiën en advijs van de Regenten en andere bekwame Inlandsche hoofden, plaatselijk de gronden regelen, op welke, naar mate van de vruchtbaarheid der velden en derzelver meerdere of mindere opbrengsten, de aanspraak tot erlanging van gedeeltelijke of geheele remissie zal worden gegrond, en daaromtrent, door middel van den Hoofdinspecteur voornoemd, eene gemotiveerde voordragt aan het Gouvernement aanbieden.

10°. Bij den aanslag der dessa's zal niet worden in berekening gebracht de zoo genoemde huistaks, welke blijft afgeschapt, voor zoo verre betreft de ingezetenen der dessa's en plaatsen, verre buiten de hoofdnegorijen gelegen; dan in de hoofdnegorijen en andere plaatsen, waar zulks zonder bezwaar der landrenten kan zijn, zal deze huistaks blijven standgrijpen naar eene billijke regelnmaat, waartoe, ten minste bij provisie, telken jare eene opnaam van alle bewoners zal worden gedaan.

11°. Op de registers van den aanslag dezer belasting zullen alleen worden gebracht, de huizen aan Javanen toebehoorende, welke geene landbouwers zijn, en zal mitsdien

onder dezen aanslag niet worden begrepen de belasting, welke de Chinezen en anderen, onder deze of soortgelijke benaming, opbrengen; met dien verstande nogtans, dat de laatstgemelde belasting, ten minste bij provisie, wel zal worden ingevorderd, doch afgescheiden van den Javaanschen huistaks zal moeten worden verantwoord.

12°. De hoofden en oudsten des volks in iedere dessa, zullen de velden onder de ingezetenen verdeelen naar billijkheid zonder partijdigheid, en uit die verdeeling geene winsten mogen ontleenen, noch meer omslaan dan de algemeene huur bedraagt; op straffe van, anders handelende, als knevelaars te worden beschouwd.

13°. Deze verdeeling zal onverwijld in alle dessa's moeten gevolg nemen, zonder dat men daarmede tot den aanslag zal moeten wachten.

14°. De Residenten zullen toezien, dat, bij deze verdeling, de wettige bezitters der velden, zoo als daar zijn, de eerste ontginners der gronden of derzelver erfgenamen, en anderen, die, volgens de herkomsten der Inlandsche bevolking, of uit eenigen anderen hoofde, als wettige bezitters beschouwd moeten worden, in hunne regten niet worden verkort.

15°. Insgelijks zullen de Residenten, met overleg van alle Regenten en andere bekwame Inlandsche hoofden, zorg dragen, dat, ingevalle in sommige dess's meer velden gevonden worden, dan ingezetenen om dezelve aan te slaan, (aan welke ingezetenen in allen gevalle daaromtrent de voorkeur zal moeten worden gegeven), de overschietende velden, door de hoofden en oudsten van zoodanige dessa's, zullen worden afgestaan aan de bewoners der naburige dessa's, in welke eene meerdere bevolking, in evenredigheid van de daartoe behoorende landen, gevonden wordt, of wel, bij ontstentenis van deze, dat de overschietende velden worden bestemd tot bestrijding van betalingen, welke nu of in het vervolg in land moeten geschieden.

16°. De Residenten zullen niet toelaten, dat door de dessa's bewoners, ten einde de belasting der landrenten te ontgaan, nieuwe velden worden ontgonnen, zoo lang er nog bebouwde landen in de dessa's, waartoe dezelve bewoners behooren voorhanden zijn, welke geene bezitters hebben; en zullen de gemelde ambtenaren mede gehouden zijn, om, na een behoorlijk onderzoek, van de te dezen aanzien bestaande Inlandsche gebruiken en herkomsten, door middel van den

Hoofdingspecteur van financiën, aan het Gouvernement voor te dragen, de meest doelmatige bepalingen, om de nieuw ontgonnen wordende velden, na een zeker tijdsverloop, even als andere aan de belasting te onderwerpen; bij deze voordragt in het bijzonder hunne aandacht vestigende, op de onderscheidene soorten en classificatiën der velden.

17°. Deze ambtenaren zullen naauwkeurig waken, dat geene dessa'shoofden, boven en behalve de hun procento's gewijze toegekende belooning, eenige inkomsten genieten uit de landen tot hunne dessa's behoorende, door dezelve zonder betaling van lasten voor hun eigen gebruik te nemen, of wel anderen te verhuren, met dien verstande nogtans, dat aan deze hoofden niet zullen vermogen te worden afgenomen de velden, aan hen of hunne voorgangers in hunne betrekking toegelend; mits deze velden, even als alle andere, in de belasting deelen.

18°. Deze ambtenaren zullen, ten aanzien der landen tot de respective dessa's behoorende, doch welke onder de Engelsche regering aan Chinesche suiker-molenaars of anderen zijn gelaten, of voor een of meer jaren, tegen betaling van zekere lasten, zijn afgestaan, met naauwkeurigheid en onzijdigheid onderzoeken, in hoe verre, ter instandhouding of bevordering van de suikercultuur in het bijzonder, of den landbouw in het algemeen, noodig kan worden geacht, dat deze afwijkingen alsnog, ten minste bij provisie, voortduren, tot dat daaromtrent betere voorzieningen kunnen worden gemaakt, alsmede hunne consideratiën daaromtrent, door middel van den Hoofdingspecteur van financiën, aan het Gouvernement ten spoedigste inzenden.

19°. De hoofden zullen, voor de inning en verantwoordelijkheid der gelden, en het houden eener goede politie binnen hunne dessa's, een inkomen genieten van acht en een derde ten honderd, of een dubbelte van iederen gulden, van de som, welke door hen, aan den lande, voor landrenten zal worden opgebracht.

20°. De landrenten zullen kunnen worden voldaan in geld, of in producten, naar keuze. Bij den aanslag van elke dessa zal worden bekend gemaakt de prijs, voor welken de producten zullen worden aangenomen, en, tot het ontvangen en rigtig behandelen der in betaling te geven producten, zullen worden aangelegd pakhuizen, zoo nabij mogelijk de dessa's, ten gerieve der ingezetenen.

21°. Niemand, wie hij zij, buiten de Inlandsche Onder-

collecteurs, zal de landrenten van de dessa'shoofden vermogen te innen of te ontvangen; hij, die zulks doet, zal dadelijk van zijne bediening ontzet en naar de wetten gestraft worden.

22°. Bij den aanslag van elke dessa zal worden bepaald de tijd, binnen welken de landrenten zullen moeten zijn betaald, en de Hoofdinspecteur en Inspecteurs van financiën zullen een wakend oog houden, dat de Residenten en Collecteurs voor dezen inzaam op den gezetten tijd zorgen.

23°. De hoofden der dessa's zijn verantwoordelijk voor de aangeslagen som, en zullen de noodige zorg dragen, dat de bijzondere huurders het door hen verschuldigde voldoen; almede zijn zij gehouden, van alle wanbetaling dadelijk kennis te geven aan den Opziener over de landelijke inkomsten, onder wiens ressort zij behooren.

24°. De hoofden der dessa's zullen het door hen ontvangene, binnen zekeren plaatselijk te bepalen tijd, bij den Ondercollecteur moeten overbrengen; deze hieromtrent in gebreken blijvende, zullen dadelijk worden afgezet, terwijl zij, die de bij hen ontvangene gelden vervreemden of tot eigen gebruik bezigen, als lands dieven zullen worden gestraft.

25°. De Hoofdinspecteur en Inspecteurs zullen toezien, dat geene dessa'svolkeren of anderen, op grond van oude bepalingen of ingeslopen misbruiken, ten behoeve der Residenten of andere ambtenaren, zonder daarvoor eenige belooning te genieten, of tegen vrijstelling van de betaling der landrenten, persoonlijke diensten verrigten.

26°. Onder de voorgaande bepaling zullen echter niet zijn begrepen, zoodanige dessa'svolkeren, welke uitsluitend bestemd zijn ter bewaking van de graven der voorouders van Vorsten, Regenten of andere inlandsche Grooten, of van Tempels en andere, in de oogen der Inlandsche bevolking, geheiligde plaatsen; omtrent al welke een nader onderzoek zal moeten plaats hebben, en door het Gouvernement nader zal worden gedisponeerd.

27°. Ten aanzien van de opnaam en meting der velden en al wat daartoe betrekking heeft, zullen bij afzonderlijke besluiten nadere bepalingen worden gemaakt.

28°. De Hoofdinspecteur en Inspecteurs van financiën, zullen, met de onderscheidene Residenten gezamenlijk, de voormelde bepalingen in werking brengen, en de uitvoering derzelve onafgebroken bewaken; vooral zorgende, dat de hoofden en de gemeene inlanders een regt verstand verkrijgen

(29)

van deze bepalingen, en de weldadige gezindheid van de
Hooge Regering in dezelve blijkbaar.

Accordeert met het register der handelingen
en besluiten van Commissarissen Generaal
over Nederlandsch Indië.

De Secretaris Generaal,

R. DOZIJ.
